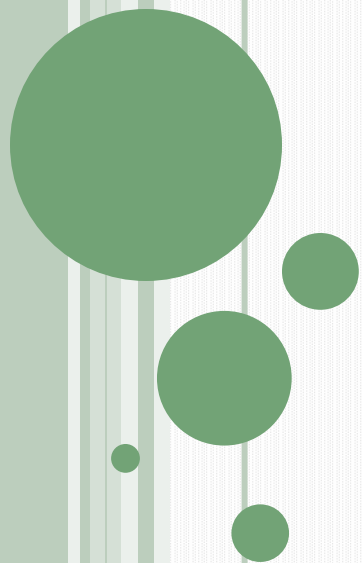


ODBORNÉ VĚDECKÉ ÚTVARY



ODBORNÉ TEXTY

- monografie, odborná studie, odborný článek, polemika, referát, koreferát, přednáška, posudek, recenze, diskuze, debata, kvalifikační práce, seminární práce...



MONOGRAFIE

- uceleně zpracovává jedno, obvykle úzce vymezené či specializované téma
 - pojednává o jedné osobnosti, jednom problému, jedné vědecké otázce
- jde o vědecké odborné dílo, zpracované jedním autorem na vyšší odborné úrovni
 - v knihovnách jako publikace označena jako nesériové dílo vydané jako jeden nebo konečný počet svazků
 - může být vydána v rámci periodického sborníku
- pokud je dílem několika autorů nazývá se **kolektivní monografií**



ODBORNÁ STAŤ

- odborný článek
 - kratší písemná vědecká práce, obsahující poznámkový aparát, publikovaná v odborném periodiku
- odborná studie
 - delší písemná vědecká práce, obsahující poznámkový aparát, publikovaná v odborném periodiku
- odborné periodikum
 - periodicky či neperiodicky vydávaná odborná vědecká publikace (časopis, sborník aj.)



- seminární práce a referáty
 - splňují požadavky kladené vyučujícími
 - jsou odbornými pracemi se základními náležitostmi
 - poznámkový aparát, nebo průběžné odkazy v textu a seznam použité literatury, rejstříky apod.
- kvalifikační práce
 - bakalářská práce
 - magisterská práce
 - rigorózní práce
 - dizertační práce
 - habilitační práce
- formulace grantových projektů
 - zprávy o průběžných a závěrečných výsledcích
- prezentace vědeckých výzkumů a jejich výsledků



○ odborná eseje

- úvaha na zvolené téma, která výrazně odráží hodnoty a postoje autora
- je mnohem subjektivnější než odborná stať
- např. odborné eseje Michela Foucaulta nebo Umberta Eca
- formální požadavky jsou druhořadé, poznámkový aparát bývá poměrně chudý, autor však obvykle klade důraz na závěrečný seznam použité/doporučené literatury
- stojí na hranici mezi odbornými a literárními žánry
- náročný žánr, vyžaduje hlubokou znalost problematiky, relevantní literatury, literární talent, případně životní moudrost



BIOGRAGIE

- umělecký žánr založený na popisu života nějaké většinou známé osobnosti (umělec, politik, sportovec...)
- měla by popisovat život dané osoby v souvislostech, komplexně a nezaujatě
- životopis dané osoby napsaný někým jiným
- pokud je autorem biografie sám autor, jedná se o **autobiografii**



MLUVENÉ VĚDECKÉ PROJEVY

- **diskuse**
- **seminář**
- **přednáška**
- **konference**
 - referáty a koreferáty
 - vývěskové (posterové) sekce
 - panelové (round-table) diskuse
 - kulaté stoly
 - odborné dílny (workshopy)



DISKUZE, DIALOG

○ **diskuze**

- věcný rozhovor několika osob nad určitým tématem
- cílem není rozhodovat, ale hledat shodu
- věc pečlivě rozebrat z různých stránek, shromáždit argumenty a případně připravit půdu pro racionální rozhodnutí

○ **dialog**

- rozhovor dvou nebo více osob, který může vést k nalezení společného stanoviska
- dialogu x monolog
 - míra připravenosti
 - monology - dopředu připravené projevy, s výjimkou improvizovaných monologů
 - dialogy jsou naopak spontánní a nepředvídatelné



ODBORNÉ KRITICKÉ ZHODNOCENÍ

○ polemika

- diskusní příspěvek
 - reaguje na nějaký aktuální problém, většinou je reakcí na nějakou publikaci (článek, studii)
- upozorňuje na nedostatky v argumentaci, v metodologii, v závěrech nebo hypotézách
- cílem je upozorňovat, uvádět na pravou míru, vyvolat diskusi
- nemusí obsahovat poznámkový aparát
 - měla by odkazovat na problematická místa v práci, která je předmětem polemiky



REFERÁT A KOREFERÁT

○ referát

- přináší informace o vědeckém bádání
- zaměřen na nějaký významný problém
- určen ústní prezentaci (odevzdává se i písemně)

○ koreferát

- zaměřuje se jen na jeden aspekt vědecké problematiky
- často vychází z referátu nebo na něj navazuje
- koreferát reaguje na některý zajímavý aspekt referátu někoho jiného

○ výstižnost, přehlednost, stručnost, přesnost a objektivnost



RECENZE

- písemný kritický posudek uměleckého nebo *vědeckého díla*
- obsahuje vždy zhodnocení
- může být určena k publikaci
 - posouzení předností a nedostatků dané práce
- nebo jako podklad *recenzního řízení*, v němž se o publikaci rozhoduje
- recenze má obsahovat:
 - bibliografické údaje o hodnocené práci ve formě citace (včetně pořadí vydání, nakladatelství, rozsahu – počet stran podle čísla poslední stránky)
 - popis struktury díla – názvy oddílů a kapitol, jejich obsah (stručně), základní teze autora
 - kontext díla – informace o autorovi, souvislosti problému, kterým se jeho práce zabývá s uvedením nejdůležitější sekundární literatury, atp.
 - znalostí kontextu recenzent prokazuje, že je kompetentní hodnotit danou práci



JÁDRO RECENZE

- hodnocení práce v širších souvislostech (interdisciplinárních)
 - uznání přínosu, významu díla v rámci daného vědního oboru
 - poukázat na hlavní přednosti či nedostatky v argumentaci, výběru dat, zacházení s pojmovým aparátem
 - zhodnotit práci po formální stránce, včetně úpravy (obrazové přílohy)
 - hodnocení z jazykového hlediska (stylistika, gramatika, přehlednost a struktura textu), práce s poznámkovým aparátem, citacemi
 - konfrontace s vlastními názory recenzenta na danou problematiku
 - zasadit práci do rámce dosavadní tvorby autora, v rámci jeho vědeckého vývoje
 - konečný soud, stručné shrnující hodnocení na závěr
- **zásady recenzenta:**
- napsat dobrou recenzi není snadné
 - nenechat se strhnout k unáhleným soudům
 - mít úctu k odvedené práci druhého



ZDVOŘILOSTNÍ AUTORSKÉ STRATEGIE

- kritika může být:
 - s opatrným vyslovením vlastního soudu
 - zdvořilá
 - mírná a rozvažující
 - připouštějící jen částečnou oprávněnost tvrzení
 - poukazující na částečné nedostatky
 - postupně gradující
 - rezolutní
 - ironizující



DALŠÍ TYPY HODNOTÍCÍCH TEXTŮ

○ **oponentský posudek**

- recenze výsledku určité vědeckovýzkumné činnosti
- klade zvláštní důraz na zhodnocení cílů, které si vytkl autor posuzovaného projektu nebo práce
- musí obsahovat odůvodněný závěr o tom, do jaké míry byly cíle naplněny a obvykle končí doporučením k přijetí nebo odmítnutí práce

○ **souhrnná recenze**

- kritická reflexe několika publikací



DALŠÍ TYPY HODNOTÍCÍCH TEXTŮ

○ autorecenze

- sám autor posuzuje svou vlastní práci

○ recenzní zpráva

- z přednášky hostujícího profesora, z vědecké konference, zahrnuje informační, kritické a hodnotící hledisko
- účelem je informovat o události čtenáře, kteří se akce nezúčastnili
- měla by obsahovat název akce, datum a místo konání, údaje o pořádající instituci, informace o přednášejících a jejich příspěvcích spolu se stručným shrnutím obsahu přednášek a celkové hodnocení akce a jejího přínosu
- zpráva může zahrnovat i názory a reakce recenzenta na jednotlivé příspěvky



SEKUNDÁRNÍ DOKUMENTY

REDUKOVANÉ ODBORNÉ TEXTY

○ **abstrakt**

- vyskytuje se v úvodní části textu
- stručné shrnutí tématu práce, jejího obsahu, cílů, použitých metod a závěrů
- identifikuje problém a shrnuje závěry
- formulován nově
- může obsahovat texty z původního textu
- krátký a výstižný
- zaměřený na hlavní myšlenky textu



SEKUNDÁRNÍ DOKUMENTY

○ **abstrakt**

- neobsahuje žádné odkazy ani citace
- slouží čtenáři jako pomoc při rychlé orientaci v dané práci
- srozumitelné i tehdy nemá-li čtenář celý text k dispozici
- v odborných periodikách umístěn před úvodem
 - oddělen od vlastního textu
 - často odlišně formátován (jiné zarovnání, velikost písma apod.)
 - též samostatně ve specializovaných periodikách
- abstrakt na konferenci
 - výtah z plánovaného vystoupení na konferenci



SEKUNDÁRNÍ DOKUMENTY

- **anotace**

- stručná hodnotící informace o obsahu práce
 - v odborném časopise
 - stručná informace o nové knize, která v daném oboru vyšla
 - může mít podobu stručné recenze
 - nakladatelská anotace
 - upozorňuje na novou knihu, na zadní straně obálky
- formulována nově, neobsahuje texty z původního textu
- neobsahuje žádné odkazy ani citace



SEKUNDÁRNÍ DOKUMENTY

- **klíčová slova**
 - v úvodní části textu
 - obvykle 3–6 pojmů charakterizujících text
 - využívána v knihovních rejstřících i na webu
 - vyhledávání knih nebo webových stránek podobného tématu



SEKUNDÁRNÍ DOKUMENTY

- **resumé**
 - vyskytuje se v závěrečné části textu
 - stručně charakterizuje problematiku dané práce, popisuje použité metody, uvádí přínos výzkumu pro obor, témata a možnosti dalšího zkoumání
 - uvádí také základní argumenty
 - délka se odvíjí od rozsahu práce
 - přeložen do několika jazyků



SEKUNDÁRNÍ DOKUMENTY

- **synopse**
 - *výtah z díla*
 - *málo využívaná*
- **extrakt**
 - *citace určitých částí dokumentu*
 - *málo využívaný*



SEKUNDÁRNÍ DOKUMENTY

○ funkce

- **signální**
 - upozorňuje na dokument (anotace)
- **substituční**
 - nahrazuje plný text původního dokumentu (abstrakt, resumé)
- **selekční**
 - pomáhá vybrat další dokumenty a literaturu k tématu



OBECNÉ RADY

- při psaní sekundárních dokumentů
 - tvořit kratší souvětí, věty jasné a stručné
 - podat srozumitelnou charakteristiku, o co v práci jde, nezabývat se detaily
 - vyvarovat se citového a osobního zabarvení
 - nepoužívat květnatou poetickou mluvu
 - texty připravovat buď souběžně s hlavním textem nebo bezprostředně po jeho dopsání



ÚKOL

- abstrakt a klíčová slova k vybranému textu
 - abstrakt v délce 250 slov
 - klíčová slova: 6 slov
- termín odevzdání: 30. 4. 2017
 - Antonín, Robert – Borovský, Tomáš: *Panovnické vjezdy do středověkého Brna.*
 - Havlíčková, Margita: *Městské operní divadlo V taverně na Horním trhu v Brně a jeho stavba v roce 1733.*
 - Sterneck, Tomáš: *Mezi Brnem a Salzburgem (Ze života jednoho hudbymilovného barona).*
 - Břečka, Jan: *Ilegální pobyt čs. paraskupiny Silver B v Brně v letech 1939–1943.*

